

21.YY YETERLİKLERİ VE OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARI

21st CENTURY SKILLS AND OUTDOOR LEARNING ENVIRONMENTS

ÖZET

Çağın koşulları gereği yeniden şekillenmek durumunda kalan eğitim anlayışının sağlıklı gelişimini sağlamak hemen hepimizin öncelikli sorumluluğu haline geldi. Buna göre özellikle eğitime doğrudan paydaş olan kişi, kurum ve kuruluşların gerek doğrudan gerekse dolaylı olarak eğitim politikalarında belirleyici oldukları görülmektedir. Özellikle OECD, AB, UNICEF, Dünya Bankası gibi çok uluslu kurum ve kuruluşların kaleme aldığı raporlar küresel anlamda ses getirmektedir. Bu çabaların da etkisiyle ortaya çıkan ve “21. yy. Yeterlikleri” diye tanımlanan yeterlikler çerçevesi eğitim politikalarında nelere dikkat edilmesi gerektiğine dair ipuçları vermektedir. Öte yandan eğitime ve okul sistemlerine ilişkin tek çaba sarf eden küresel aktörler de değildir; özellikle eğitimciler tarafından var olan sistemin iyileştirilmesi adına da farklı arayışlar sürdürülmektedir. Örneğin alternatif eğitim arayışları çerçevesinde ortaya çıkan “okul dışı öğrenme modeli” öğrenmeyi dört duvar arasına sıkışmaktan kurtarmak için bir yol haritasını ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın genel amacı 21. yy. Yeterlikleri ve okul dışı öğrenme modelini birlikte ele alarak alan yazında var olan bilgiler ışığında bu ikisinin nasıl sentezlenebileceğini ortaya koymaktır. Bu amaçla nitel bir araştırma tasarlanmış ve doküman analizi tekniği ile toplanan veriler kapsamında yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular ışığında 21. yy. Yeterliklerinin ortaya koyduğu başat beceri alanlarında okul dışı öğrenme modeline uygun etkinlikler yapılabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: 21. yy. Yeterlikleri, Okul Dışı Öğrenme, Alternatif Eğitim

ABSTRACT

In accordance with the conditions of the era, ensuring the healthy development of the educational understanding that must reshape has become the primary responsibility of almost all of us. Accordingly, it is observed that individuals, institutions, and organizations directly involved in education play a decisive role in education policies, both directly and indirectly. Reports written by multinational institutions and organizations such as the OECD, EU, UNICEF, and the World Bank have a global impact. The framework of competencies known as "21st-century Competencies," emerging as a result of these efforts, provides clues about what to consider in education policies. On the other hand, global actors are not the only ones making efforts related to education and school systems; especially educators are pursuing different initiatives to improve the existing system. For example, the "out-of-school learning model" that emerged within the framework of alternative education seeks to provide a roadmap to liberate learning from being confined within four walls. The general aim of this study is to explore how 21st-century Competencies and the out-of-school learning model can be synthesized in the light of existing information in the field literature. For this purpose, a qualitative research design was developed, and the data collected through the document analysis technique were interpreted. The findings indicate that activities suitable for the out-of-school learning model can be carried out in the key skill areas highlighted by 21st-century Competencies.

Keywords: 21st Century Competencies, Out-of-School Learning, Alternative Education

GİRİŞ

Eğitimin gelişen niteliği ve toplumun geçirdiği değişimler itibariyle öğrenme, okulun dört duvarı arasına sığdırılamayacak bir hal almıştır. Öte yandan dönüşen toplumsal yapı yeni ihtiyaçlar ortaya çıkarmış ve eğitim bu ihtiyaçların karşılanmasında yine başat rol üstlenmiştir. Örneğin toplumun eleştirel ve yaratıcı düşünebilen ve düşünceler sonucunda bir ürün ortaya koyabilen bireylere olan ihtiyacını karşılamak için şüphesiz en büyük görev öğretmenlere düşmektedir (Durnacı ve Ültay, 2020). Ancak giderek karmaşık hale gelen tüm bu ihtiyaçlar okulun tek başına karşılayamayacağı bir duruma erişmiştir. Bu nedenle hem dönüşen ihtiyaçları bir nebze olsun karşılamak hem de okul sistemlerinin yükünü azaltmak amacıyla yeni arayışlara girilmiştir.

Eğitimde en etkili stratejilerin; öğrencinin öğrenmede aktif olarak rol aldığı, yaparak yaşayarak öğrendiği, çevresiyle öğrendiği konuları ilişkilendirdiği ve sosyal yaşantısı ile bağlantılar kurduğu bir öğretim anlayışı olduğu düşünülmektedir (Saraç, 2017). Bu anlamda günlük hayata kolay uyarlanabilen fen bilimleri gibi derslerin öğrenci tarafından çevreyle ilişkilendirilmesi mümkünken; günlük hayata hemen uyarlanamayan tarih – edebiyat gibi derslerin çevreyle ilişkilendirilmesi zor olmaktadır. Dahası çağın gereksinimleri arasında sayılan becerilerin de günlük hayatla ve okul dersleriyle aynı anda ilişkilendirilmesi başlı başına bir problem alanıdır. Bu anlamda okulda öğrenilen bilgi ve becerilerin günlük hayata uyarlanması veya en azından gerçek hayatta bir karşılığının bulunması hem öğrenmeyi güçlendirecek hem de öğrenme sürecine yeni bir soluk katacaktır. Buna göre okul dışı eğitim-öğretim faaliyetlerinin temel amacı etkili ve kalıcı öğrenmedir; dolayısıyla bu tür faaliyetler okulda gerçekleştirilen öğrenme aktivitelerini güçlendirmek amacıyla da kullanılabilir (Sontay, Tutar ve Karamustafaoğlu, 2016).

Küresel aktörlerin eğitim konusunda zaman zaman insiyatif aldığı ve rapor, politika belgesi vb. yayınlarla sürece katkı sundukları bilinmektedir. Bu sayede hem eğitimcileri iş gücü piyasasının taleplerini öğrenmekte hem de küresel anlamda eğitim öncelikleri belirlenmektedir. Bu çabalardan birisi de 21.yy Becerileri/Yeterlikleri olarak kavramsallaştırılan yeni anlayıştır. Geçmiş 1990'a kadar indirgenen bir dizi çabanın ortak ürünü olarak karşımıza çıkan "21. yy. Yetkinlikleri" bugün bilinen haliyle okul sistemlerinin yeniden kurgulanmasında çeşitli bakış açılarıyla biz eğitimcilere yol göstermektedir (Binkley vd., 2012). 21. yy. Yeterliklerine dayanarak yapılan pek çok raporda, araştırmada vb. gelecekte bireylerin iş hayatında ve yaşamında başarılı, örnek bir vatandaş olabilmesi için ne gibi bilgi ve becerilere sahip olması gerektiği vurgulanmış ve bu yeterliklerin kazandırılması için uluslara çağrı yapılmıştır (Gürültü, Aslan ve Alcı, 2019). Özellikle bilişim teknolojileri ve dijital yetkinlikler bağlamında okul sistemlerinin gerekli donanımına sahip bireyleri yetiştirmesi beklenmektedir. 21.yy Becerileri/Yetkinlikleri işte bu bilgi-iletişim becerilerine vurgu yapmakta ve desteklemektedir. Farklı tanımlardan, 21. yüzyıl becerilerinin çeşitli temel beceriler ve bu beceriler ile ilgili alt beceri ve terimleri kapsayan bir beceri seti olduğu görülmektedir (MEB-TTKB, 2023). 21. yüzyıl becerileri, bireyin zorunlu öğrenim dönemi olan ilk, orta ve yükseköğretim dönemini kapsadığı gibi bireyin hayatı boyunca tüm yaşam boyu öğrenme alanını da kapsar (Altınpulluk ve Yıldırım, 2020). Ortaya atıldığı günden beri eğitim sistemlerimizi etkisi altına alan 21.yy Yeterlikleri isimli bu çerçeveye üzerinde ve ilgili diğer kavramlar üzerinde yürütülen araştırmalar

sonucunda eğitim sistemlerini dönüştürmeye katkı sağlayacak yeni araştırma ve raporlar yayınlanmaya devam etmektedir (Kennedy & Sundberg, 2020). Bu nedenle öğretmenlerin de öncelikle bu becerilere sahip olması ve ardından dersine girdikleri öğrencilerine bunları kazandırmaları beklenmektedir.

Hiç şüphesiz ki okulun asli görevi bilgiyi aktarmaktan ziyade bilgiyi üretmek ve sorun çözmektir. Bu nedenle yukarıda ifade edilen dijital dönüşüme ayak uydurup 21 yy becerilerini kazandırırken bunlardan kaynaklı sorunlara da çözüm üretebilmelidir. Bu çözüm arayışlarından birisi de okul dışı öğrenme olarak tanımlanan durumdur. **Okul dışı öğrenme modeli kısaca öğretmen ve öğrenciler tarafından fiziksel sınıf alanının dışında kalan bahçe, orman, doğa parkı vb. tüm alanların bir eğitim sahnesi olarak kullanılmasını ön gören yaklaşımdır (Burriss & Burriss, 2011).** Okul dışı öğrenme ortamları, öğrencilerin tutumları, duyguları, sosyal ve kişisel gelişimleri üzerinde etkilidir. Ayrıca eğlenceli olmasının yanında, öğrencilere yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı sunmaktadır (İnce ve Akcanca, 2021). Okulda öğrenilen teorik bilgilerin gerçek yaşamla bağlantısını kurup olayların karşılaştırmalı olarak öğrenilmesi açısından okul dışı öğrenme çok büyük önem taşımaktadır (Kubat, 2018). Dahası Eğitim 4.0 diye kavramsallaştırılan yeni okul anlayışında da öğretimin sınıfla sınırlı kalmaması, öğrencilerin özellikle zengin beceri setlerinde geliştirilmesini öngörmektedir (Gonzalez-Perez & Ramirez-Montoya, 2022).

Teknolojinin günlük hayata entegrasyonu ile şekillenen ve bir dizi okur-yazarlık alanı ile zenginleşen 21.yy becerilerinin kazandırılması ne kadar önemliyse öğrenmeyi okulla sınırlamayıp okul dışını da bir öğrenme çevresine dönüştürmekte o denli önemlidir. Bu çalışmanın amacı 21. yy. becerilerinin kazandırılması bağlamında okul dışı öğrenme yaklaşımının nasıl kullanılabileceğine ilişkin bir yol haritası ortaya koymaktır.

YÖNTEM

Bu çalışma, 21. yüzyıl yeterlikleri çerçevesinde okul dışı öğrenme modelini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla nitel bir araştırma tasarlanmış olup, araştırma alan yazın ışığında doküman analizi tekniği kullanılarak yürütülmüştür. Nitel araştırma yöntemi, araştırmanın tasarlanması ve gerçekleştirilmesinde araştırmacıya esneklik sağlamaktadır. Araştırmanın her aşamasında duruma göre yeni yöntem ve yaklaşımlar geliştirme, araştırmanın kurgusunda değişiklikler yapma nitel araştırmanın özünü oluşturmaktadır (Neuman, 2012). Doküman analizi, çalışmaya konu olan olgu ve olgular ile ilgili bilgi içeren yazılı dokümanların incelenmesini sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir (Kıral, 2020). Buna göre alan yazında var olan ve konu alanını ilgilendiren tez, makale, rapor vb. dokümanlar incelenmiş ve toplanan veriler çerçevesinde bir analiz gerçekleştirilmiştir. Bu analiz, eğitim politikalarında belirgin olan 21. yüzyıl becerileri ile okul dışı öğrenme modeli arasındaki etkileşimi anlamak ve değerlendirmek amacıyla taşımaktadır. Buna göre araştırmanın konu alanına giren 21.yy becerileri ve okul dışı öğrenme kavramları başta olmak üzere ilgili alan yazında tarama yapılmış ve elde edilen veriler yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde yöntem kısmında da çerçevesi çizilen 21. yüzyıl becerileri ile okul dışı öğrenme modeli arasındaki etkileşimi anlamak ve değerlendirmek amacıyla ilgili

alan yazın taranmış ve bu kavram arasında ki olası ilişkiyi anlamlandırabilmek amacıyla elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Buna göre ilgili alan yazın taramasında elde edilen bilgiler;

- 21.yy Becerileri/Yetkinlikleri
- Okul Dışı Öğrenme
- Okul Dışı Öğrenme Ortamları
- Okul Dışı Öğrenme Modelinde Öğretmen Rolü
- Okul Dışı Öğrenme Modeli: 21. Yüzyıl Yeterlikleri İle Bütünleşme Stratejileri

başlıkları altında analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

• 21.yy Becerileri/Yetkinlikleri

Eğitimin tek bir amaç etrafında gerçekleştirilmesi pek olası değildir. Zira eğitim birden fazla paydaşa sahip ve hemen her paydaşın kimi zaman birbiri ile çelişen dilek ve talepleri olan bir kurgudur. Bu duruma birde sürekli değişen ve dönüşen toplumsal yapı eklendiğinde hiç bitmeyen bir devinim ile karşı karşıya kalmaktayız. Karmaşık bir görünüme sahip bu manzaranın daha basitleştirilebilmesi için Endüstri 1.0, 2.0... gibi adlandırmalar kullanılmakta ve günümüzde artık Endüstri 5.0 gibi bir sürümle yaşamaktayız. Hiç şüphesiz ki eğitimde salt bilgi aktarımından (Eğitim 1.0), bilginin üretildiği hatta var olanların sorgulandığı bir sürüme doğru dönüşmektedir.

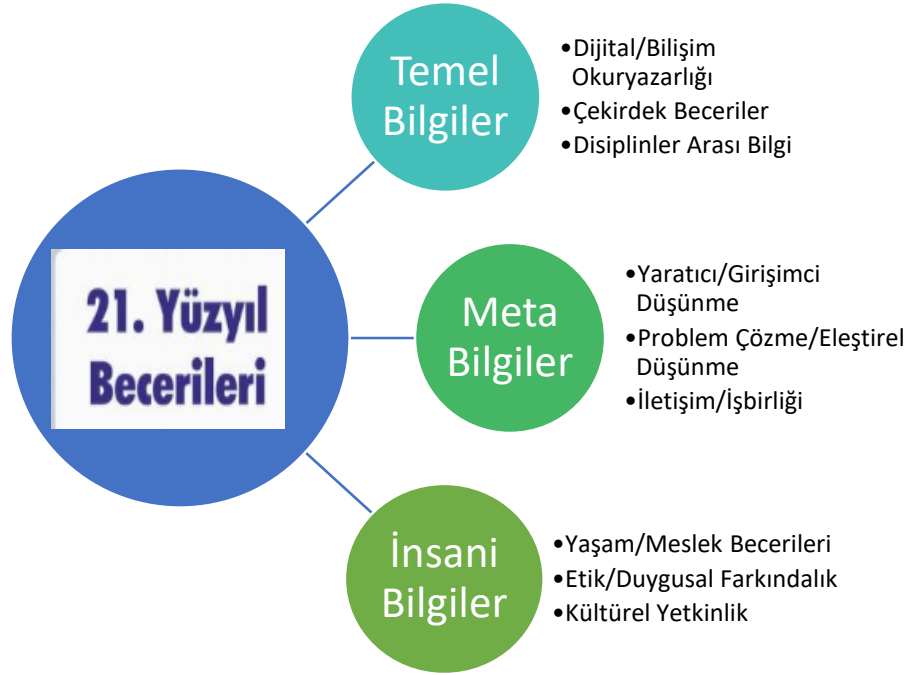
21. yy Becerileri olarak kavramsallaştırılan beceri seti, çağımızın diğer alanlarda kat ettiği ilerlemelere paralel olarak eğitim sistemlerini güncelleştirmek adına atılan bir adımdır. Temelde bu beceriler çağın koşullarına uygun olarak ortaya çıkan taleplerin karşılanması için hayat boyu öğrenme disiplini içinde geliştirilmelidir (Gonzalez Perez & Montoya, 2022). Modern bir eğitim sisteminin öğrencilere kazandırması gereken bilgi-beceriler 21.yy Becerileri şeklinde kavramsallaştırılmış ve bu beceri setinin içerik ve tanımına ilişkin bir dizi çaba sergilenmiştir. Bu çabalardan birinde 21.yy becerileri şu şekilde gruplandırılmıştır (Van Laar, vd., 2020);

Tablo 1: 21. yy Yeterlikler Çerçevesi

21. yy Becerileri / Yetkinlikleri		
Öğrenme Becerileri	Okur-Yazarlık Becerileri	Yaşam Becerileri
Yaratıcı düşünme	Bilgi Okur Yazarlığı	Esneklik
Girişimcilik	Medya Okur Yazarlığı	Öz-yönelim
Eleştirel Düşünme	Bilişim Okur Yazarlığı	Sosyal Beceriler
Problem Çözme Becerileri	Finansal Okur Yazarlık	Liderlik
İletişim		Sorumluluk
İş Birliği		Hesapverebilirlik
		Kültürler Arası Uyum
		Üretkenlik

Yukarıda ki gruplandırma özelinde okul sistemlerinin dönüşmesi gerektiği ifade edilebilir. Ayrıca bu ve benzeri beceri setlerinin ortak noktası okulun, toplum ve iş gücü piyasasının taleplerini karşılamak adına daha özerk bir yapılanmada olması gerektiği ve sürdürülebilir bir anlayışla stratejiler geliştirmesi gerektiği belirtilmektedir (Gonzalez Salamanca, Agudelo & Salinas, 2020).

Aşağıda Şekil 1’de 21. yy. öğrenmesi bağlamında ortaya konulan ve öğrencilerden beklenen kapasite alanları verilmiştir.

Kaynak: Khahro & Javed, 2022 <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/23/16080>

• Okul Dışı Öğrenme

Toplumsal değişme kavramı son yüzyılda üzerinde durulan önemli konulardan biridir. Özellikle, sanayileşme ve buna bağlı olarak da kentleşmenin artmasıyla birey ve toplum hayatında meydana gelen değişme ve problemler, bu konunun araştırmacılar tarafından derinliğine ve ciddi biçimde çalışılan bir konu haline gelmesini sağlamıştır (Özdemir, 2011). Bunun bir yansıması olarak özellikle 21. yy. becerileriyle ve toplumun ihtiyaçları gözetilerek eğitimde yeni paradigmlar arayışı baş göstermiştir. İşbirliği, iletişim, yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünme, öğrencileri 21. yüzyılın küreselleşmiş dünyasındaki zorluklarla başa çıkmaya hazırlayan önemli öğrenme becerileridir. Dolayısıyla eğitimde de değişim hızına ve 21. yy. Yeterlikleri gibi çağcıl söylemlerin etkisiyle yeni arayışlar sürdürüldüğü ifade edilebilir.

Okul dışı öğrenme, örgün öğrenme ile örgün olmayan öğrenme arasında bir köprü olarak tanımlanabilir; örgün öğrenme ve yaygın öğrenme grupları (Karamustafaoğlu vd., 2018). Okul sınırları dışında gerçekleşen ve okul bağlamında planlanan eğitimin ötesine geçen, belirli çıktıları hedefleyen öğrenme deneyimlerine okul dışı öğrenmeler adı verilmektedir. Örgün

öğrenmenin yanı sıra yaygın ve yaygın öğrenmeler bir arada ele alındığında, bireye belirli bir konu ve çıktılar açısından deneyimlerini artırma fırsatı sunacaktır (Ainsworth ve Eaton, 2010).

- **Okul Dışı Öğrenme Ortamları**

Okul dışı öğrenme, formal öğrenme ile informal öğrenme; Biçimsel öğrenme ile biçimsel olmayan öğrenme grupları arasında ki köprü olarak düzenlenebilir (Karamustafaoğlu vd., 2018). Öğrenciye okul sınırları içerisinde öğretilmesi gereken ve bu şekilde planlanan eğitimin haricinde ve okul sınırları dışında gerçekleşen, hedefteki getirilere yönelik olan öğrenmelere okul dışı öğrenmeler denilmektedir.

Eğitim; okul dışında ve okul çevresinde öğrenme alanı olarak tanımlanabilir. Başka bir ifade ile okul dışı öğrenme, kalan tüm alan ve yapılardan fayda sağlanarak sağlanır tüketimi ve devamı eğitimin devamı niteliğinde olan çalışmalardır. Okul dışı öğrenme, genellikle formal eğitim kurumlarından bağımsız olarak gerçekleşen, bireyin kendi başına ya da topluluklar içinde kazandığı deneyimleri içeren bir öğrenme türüdür. Bu öğrenme biçimi, sınıf içinde öğrenilen bilgilerin pratik uygulamalarını içerir ve öğrencilere daha geniş bir perspektif sunar.

Alan yazın ışığında okul dışı öğrenme modeli incelendiğinde, formal eğitim sınırları dışında tutulan park, orman, bilim merkezi, sergi, tarihi kalıntı, spor kompleksi, milli park, gözlem üssü vb. pek çok alan okul dışı öğrenme ortamı olarak tanımlanabilir (Ay, Anagün ve Demir, 2015; Kubat, 2018; Saraç, 2017; Sarıoğlan ve Küçüközer, 2017). Okul dışı öğrenme ortamları (ODÖO) biçiminde adlandırılan bu tür mekânlar öğrencilerin bilgilerini artırmayı ve bu bilgilerin verdiği donanımla hayatlarında karşılaştığı problemleri çözebilme becerilerini kazandırmayı amaçlar (Aydemir ve Gökçe, 2016).

Ülkemizde eğitim sistemi içinde, müze, hayvanat bahçesi ziyaretleri, yıl sonlarında yapılan piknikler ve geziler yer almaktadır. Ancak bu tür ziyaret ve geziler şimdiye kadar bir öğrenme fırsatı olarak algılanmamış, daha çok öğrencilerin eğlenecekleri, arkadaşları ile birlikte zaman geçirecekleri, paylaşımında bulunacakları, yeni yerler görecekleri fırsatlar olarak görülmüştür (Ocak ve Korkmaz, 2018). Okul dışı eğitim-öğretim faaliyetlerinin temel amacı etkili ve kalıcı öğrenmedir (Sontay, Tutar ve Karamustafaoğlu, 2016). Dolayısıyla okul dışı öğrenme ortamı şeklinde tanımlanan bir yerin etkili ve kalıcı öğrenmeyi sağlamayı amaçlayan müstakil bir mekan veya okul öğrenmelerini destekleyen bir unsur olarak değerlendirilmesi gerektiği ifade edilebilir. Böylece öğrenmeyi tamamlayan, kalıcılığını sağlayan veya yeni bir öğrenme sürecine ev sahipliği yapan bu fiziksel ortamın gerçek hayatla bağlantılı şekilde tasarlanması hem amacına uygun hale gelmesini sağlayacak hem de öğrenme sürecinde etkili olmasını mümkün kılacaktır.

- **Okul Dışı Öğrenme Modelinde Öğretmen Rolü**

Eğitim paradigmasındaki değişim, öğrencilerin sadece sınıf içinde değil, aynı zamanda okul dışında da öğrenmelerini teşvik etmiştir. Bu bağlamda, okul dışı öğrenme, öğrencilere geleneksel sınıf eğitimlerinin ötesinde bir öğrenme deneyimi sunar. Öğrencilerin okul dışı öğrenme ortamlarının sağladığı bu katkılardan yararlanmaları, günlük hayatta karşılaştıkları birçok olguyu derslerindeki kazanımlarla ilişkilendirebilmeleri ve kalıcı öğrenme gerçekleştirebilmeleri ancak planlı uygulamalar ile mümkündür (Çetinkaya, 2021). Gelişigüzel veya rastlantı eseri oluşabilecek bir okul dışı öğrenme ortamında, öğrenme süreci kontrol edilemeyeceği için yanlış veya eksik öğrenme gibi sonrasında telafisi zor olan sorunlar ortaya çıkabilir.

Okul dışı öğrenme ortamları, öğrencilerin tutumları, duyguları, sosyal ve kişisel gelişimleri üzerinde etkilidir. Ayrıca eğlenceli olmasının yanında, öğrencilere yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı sunmaktadır (Akgül ve Arabacı, 2020). Ancak bu modelin gerek işlerliğini artırmak gerekse gelişigüzel gerçekleştirilmesini engellemek için öğretmenlerin öncelik sorumluluğu bu ortamları okul sistemlerini destekleyecek şekilde planlamasını sağlamak olmalıdır. Geleneksel eğitim kurumlarının, gelişen ve değişen süreçte okul dışı ortamları birer tamamlayıcı araç olarak kullanmaları ihtiyaç haline gelmektedir. Bu ortamlar, tüm duyuların işe koşulduğu, pratik öğrenmenin sağlandığı ve uzmanlarla çalışma imkânının sunulduğu yerlerdir (Oktay ve Şen, 2018). Dolayısıyla herhangi bir öğrencinin okuldan bağımsız olarak bir müzeye, bilim merkezine, ormana vb. bir okul dışı ortama gerçekleştireceği bir gezinin öğrenme serüvenine katkı sağlaması söz konusudur. Bu sürecin bir öğretmenin plan, kontrol ve gözetiminde gerçekleşmesi durumunda ise okul dışı bir ortamın maksimum verimlilikle öğrenme sürecini desteklemesi sağlanabilir. Ayrıca öğrenmenin okul dışına taşındığı bu fiziki etkinlikte gerçek hayatın bir kesitinin de yer alması okulda elde edilen bilgi ve becerilerin gerçek hayata nasıl entegre edilebileceğine dair ipuçları sunacaktır.

• Okul Dışı Öğrenme Modeli: 21. Yüzyıl Yeterlikleri İle Bütünleşme Stratejileri

Günümüzde, öğrenme sadece geleneksel sınıf ortamlarında değil, aynı zamanda okul dışında da gerçekleşmektedir. Okul dışı öğrenme, öğrencilere somut deneyimler ve pratik beceriler kazandırarak, 21. yüzyılın dinamik iş dünyasına hazırlamada kritik bir rol oynamaktadır. Çalışmanın bu bölümünde okul dışı öğrenme modeli ile 21. YY Yeterliklerinin nasıl birbirine entegre edilebileceği ortaya konulacaktır.

a) Esnek Öğrenme Ortamları Oluşturma: Okul dışı öğrenme modelini 21. yüzyıl yeterlikleriyle entegre etmenin ilk adımı, esnek öğrenme ortamları oluşturmaktır. Çevrimiçi platformlar, dijital araçlar ve mobil uygulamalar aracılığıyla erişilebilen öğrenme kaynakları, öğrencilere her zaman ve her yerde öğrenme fırsatı sunar. Böylece günümüzün en çabuk sıkılan gençlerinin eğitim ortamlarının yeni beceriler çerçevesinde özellikle okul dışı ortamlarda zevk alarak öğrenmeleri mümkün olacaktır (Gonzalez-Salamanca, Agudelo & Salinas, 2020).

b) İşbirliğine Dayalı Öğrenmeyi Teşvik Edin: 21. yüzyılın iş dünyası, işbirliği becerilerini vurgulamaktadır. Okul dışı öğrenme modeli, projeler, çevrimiçi tartışma forumları ve sanal işbirliği araçları aracılığıyla öğrencilere işbirliğine dayalı öğrenme deneyimleri sunabilir. Bu, öğrencilerin birbirleriyle etkileşimde bulunarak farklı bakış açılarından faydalanmalarına olanak tanır. Okul dışı ortamlarda özellikle öğrencilerin çağın gerektirdiği beceriler doğrultusunda eğitilmesinin işbirliği, akran dayanışması, yaparak-yaşayarak öğrenme gibi bilişsel olmayan kapasitelerinin de gelişmesine olanak sağlayacağı düşünülebilir (Motohari vd., 2021).

c) Gerçek Dünya Deneyimleri İle Pratik Becerileri Güçlendirme: Okul dışı öğrenme, öğrencilere gerçek dünya deneyimleri kazandırarak teorik bilgileri pratik becerilerle birleştirme şansı tanır. Stajlar, saha çalışmaları, gönüllü projeler gibi uygulamalı aktiviteler, öğrencilere iş dünyası için gerekli olan pratik becerileri geliştirmede yardımcı olabilir. Ayrıca farklı bilgi ve seviyelere sahip çok kültürlü

bireylerin birbirlerinden öğrenmelerinin ne oranda zengin katkılar sunabileceği sadece pedagojik bir açılım olmanın ötesinde gerçek yaşam tecrübesi kazandıracığı yönünde de yorumlanabilir (Valtonen, vd., 2021).

d) Teknolojiyi Etkili Bir Şekilde Kullanma: Okul dışı öğrenme modelini desteklemek ve 21. yüzyıl becerilerini güçlendirmek için teknolojiyi etkili bir şekilde kullanmak kritiktir. Sanal ve artırılmış gerçeklik, online eğitim platformları, sosyal medya araçları gibi teknolojik araçlar, öğrencilere etkileşimli ve yenilikçi öğrenme deneyimleri sunabilir. Bu kritik konuyu geliştirmekte olan ülkeler bağlamında ele aldığımızda; dijital becerilerin özellikle istihdam piyasalarıyla yakından ilgili olduğu anlaşılacaktır (Kim vd., 2019), dolayısıyla 21.yy becerilerinin dijital becerileri öncelikleyen yapısı bu ihtiyacı karşılamaya yönelik çabalara katkı sağlayacaktır.

e) Eleştirel Düşünmeyi Teşvik Etme: 21. yüzyıl becerilerinden biri olan eleştirel düşünme, öğrencilere bilgileri sorgulama, analiz etme ve sentezleme becerisi kazandırır. Okul dışı öğrenme, gerçek dünya sorunlarına yönelik projeler aracılığıyla eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirmek için bir platform sağlayabilir. Gerek 21. yy becerilerinin gerekse diğer çok uluslu eğitim çabalarının ortak noktalarından birisi de çağcıl bilgi ve becerilerin eğitim yoluyla yeni kuşaklara aktarılmasında izlenecek stratejilerin ortaya koymaktır (Szabo vd., 2020).

f) Öğrenci Merkezli Bir Yaklaşım Benimseyin: Okul dışı öğrenme modelini 21. yüzyıl yeterlikleriyle entegre ederken, öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsemek önemlidir. Öğrencilerin kendi öğrenme hedeflerini belirlemelerine ve öğrenme süreçlerini yönetmelerine olanak tanıyan bir yapı, öğrencilerin daha etkin bir şekilde öğrenmelerini sağlar (Kim., vd., 2019).

Okul dışı öğrenme modeli, 21. yüzyılın gereklerine uygun bir şekilde tasarlandığında, öğrencilere daha etkili, anlamlı ve uygulanabilir bir öğrenme deneyimi sunabilir. Esnek öğrenme ortamları, işbirliğine dayalı öğrenme, gerçek dünya deneyimleri, teknoloji kullanımı, eleştirel düşünme ve öğrenci merkezli yaklaşımlar, bu entegrasyonun başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesine katkı sağlayabilir. Bu stratejiler, öğrencileri sadece bilgi edinmeleri değil, aynı zamanda bu bilgileri uygulama yetenekleriyle donatarak, 21. yüzyılın karmaşık dünyasına hazırlamada önemli bir rol oynayabilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Geleneksel eğitim modellerinin sınırlarını zorlayan 21. yüzyılın getirdiği değişimler, öğrencilerin sahip olmaları gereken yeterlikleri de dönüştürmüştür. Bu bağlamda, okul dışı öğrenme modeli, 21. yüzyıl yeterlikleriyle nasıl bir etkileşim içinde olduğunu ve bu yeterliklere nasıl katkı sağladığını tartışmak önemlidir.

1. Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme Yetenekleri:

21. yüzyılın en temel yeterliklerinden birisi de eleştirel düşünmedir. **Bu sayede birey var olan bilgi ve becerilerini kullanarak hem yeni bilgi ve beceriler inşa edebilir hem de karşılaştığı yeni durumlar karşısında üst düzey düşünme stratejileri kullanarak çözümler yapabilir.** Bu beceri okul dışı öğrenme modeli tarafından güçlendirilebilir. Gerçek dünya deneyimleri ve projeler, öğrencilere karmaşık sorunları analiz etme ve çözme becerilerini geliştirmede önemli

bir rol oynar. Bu bağlamda, Hargreaves ve Fullan'ın (2012) öne sürdüğü gibi, geleneksel eğitim modellerinin ötesine geçen okul dışı öğrenme yaklaşımları, öğrencilere öğrenmeyi daha anlamlı ve kişiselleştirilmiş hale getirme fırsatı sunar. Aynı zamanda, Wagner'ın (2008) belirttiği gibi, öğrencilere yaratıcılık ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirme konusunda gerçek dünya deneyimlerinin katkısı, sınıf içi eğitimle birleştirildiğinde daha etkili bir öğrenme ortamı oluşturabilir. Böylece okulda edinilen bir teorik bir bilginin gerçek hayatta ki yani uygulamada ki karşılığı görülebilir ve kıyaslama yapılabilir.

Araştırmacılar, öğrencilerin gerçek dünya projelerine katılmalarının, sadece teorik bilgileri öğrenmekle kalmayıp aynı zamanda bu bilgileri pratiğe dönüştürme yeteneklerini de artırdığını vurgularlar (Barron, 2006). Bu bağlamda, okul dışı öğrenme modelinin öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini güçlendirmedeki etkileri, projelerin ve deneyimlerin katılımcılar üzerindeki olumlu etkileriyle açıkça görülebilir (Sawyer, 2006). Öte yandan öğrenme ediminin belirli sınırlar içinde kalmayıp, gerçek hayatta karşılaşılabilecek her türden yeni durum için uyarlanabilir olması öğrencileri geleceğin dünyasına hazırlamada biz eğitimcileri daha da güçlü kılacaktır.

Sonuç olarak, eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesinde okul dışı öğrenme modelinin önemli bir rol oynadığına dair bu ifade, çeşitli araştırmalardan elde edilen bulgularla desteklenmektedir (Hargreaves & Fullan, 2012; Wagner, 2008; Barron, 2006; Sawyer, 2006). Okul dışı öğrenme modeli, öğrencilere gerçek dünya deneyimleri ve projeler aracılığıyla eleştirel düşünme yeteneklerini kazanmaları için zengin bir öğrenme ortamı sağlamaktadır.

2. İletişim ve İşbirliği Becerileri:

Okul dışı öğrenme, öğrencilere etkileşimli ve işbirlikçi ortamlarda bulunma şansı tanır. Online platformlar, sanal işbirliği ve gerçek etkileşim aracılığıyla öğrenciler, iletişim becerilerini artırabilir ve farklı bakış açılarına saygı göstererek işbirliği yapma yeteneklerini geliştirebilirler. Bu sayede günümüzde sıkça karşımıza çıkan takım çalışması, işbirliği becerileri ve akran öğrenmesi gibi modern becerilerin karşılanması kolaylaşacaktır.

Bu bağlamda, Johnson ve Johnson'ın (1999) vurguladığı gibi, öğrenciler arasındaki etkileşimli öğrenme ortamları, bireyler arasındaki sosyal becerilerin geliştirilmesine katkı sağlar. Ayrıca, Dillenbourg'un (1999) belirttiği üzere, online platformlar ve sanal işbirliği araçları, öğrencilere coğrafi sınırları aşarak bir araya gelme fırsatı tanır ve bu da öğrencilerin farklı kültürlerden gelen arkadaşlarıyla etkileşimde bulunarak kültürel anlayışlarını zenginleştirmelerini sağlar.

Öğrenciler arası işbirliği ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi konusunda yapılan çalışmalar, öğrencilerin online projeler aracılığıyla bir araya gelerek problem çözme becerilerini artırdığını göstermektedir (Hmelo-Silver, 2004). Bu bağlamda, okul dışı öğrenme ve online işbirliği araçları, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmelerine ve farklı perspektifleri değerlendirmelerine olanak tanır.

3. Teknoloji Kullanımı ve Dijital Okuryazarlık:

Okul dışı öğrenme modeli, öğrencilere teknolojiyi etkili bir şekilde kullanma ve dijital okuryazarlık becerilerini geliştirme fırsatı sunar. Çevrimiçi kaynaklara erişim, dijital araçların kullanımı ve online iletişim, öğrencileri günümüzün dijital dünyasına hazırlar.

Bu bağlamda, Middaugh ve Kahne'nin (2014) belirttiği gibi, okul dışı öğrenme, öğrencilere dijital teknolojilerle etkileşim kurma ve bilgiye erişim konusunda daha fazla kontrol sağlayarak dijital okuryazarlık becerilerini güçlendirir. Ayrıca, Fraillon ve diğerlerinin (2014) çalışmalarına göre, öğrencilerin çevrimiçi kaynakları etkili bir şekilde kullanabilme yetenekleri, onların bilgi toplama ve değerlendirme becerilerini geliştirmelerine olanak tanır.

Buna ek olarak, Bawden ve Robinson'un (2009) vurguladığı gibi, online iletişim araçlarının kullanımı, öğrencilere etkili bir şekilde bilgi paylaşma, işbirliği yapma ve dijital etik kurallarını anlama fırsatı sunar. Bu da öğrencilerin dijital dünyada etkili bir şekilde iletişim kurma becerilerini geliştirmelerine sağlar.

4. Öğrenmeye Açıklık ve Adaptasyon Yeteneği:

Okul dışı öğrenme, öğrencilere öğrenmeye açıklık ve adaptasyon yeteneği kazandırabilir. Farklı öğrenme ortamları, öğrencilerin çeşitli bilgi kaynaklarından faydalanmalarına ve değişen koşullara uyum sağlamalarına olanak tanır.

Eccles ve Wigfield'in (2002) belirttiği gibi, farklı öğrenme ortamları, öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını artırabilir ve çeşitli bilgi kaynaklarına erişimleri ile öğrenmeye olan ilgilerini destekleyebilir. Bu da öğrencilerin değişen öğrenme koşullarına uyum sağlamalarına katkıda bulunur.

5. Girişimcilik ve Yaratıcılık:

Okul dışı öğrenme modeli, öğrencilere kendi projelerini başlatma, girişimcilik ruhu geliştirme ve yaratıcılıklarını ortaya koyma şansı verir. Gerçek dünya projeleri, öğrencilere kendi potansiyellerini keşfetme ve geliştirme imkanı sunabilir.

Bu bağlamda, Csikszentmihalyi'nin (1996) akış konsepti, öğrencilerin kendi projelerine odaklandıklarında yaşadıkları derin bağlantı ve içsel motivasyonun, yaratıcılık ve girişimcilik ruhu geliştirmelerine katkı sağladığını vurgular. Ayrıca, Pink'in (2005) "Drive" adlı eserinde belirttiği gibi, özerklik, ustalık ve amaç gibi faktörler, öğrencilerin kendi projelerini başlatma ve yönetme isteğini artırabilir.

Bununla birlikte, Gardner'ın (1999) çoklu zeka teorisi, öğrencilerin farklı yaratıcı potansiyellerini tanımlarına ve geliştirmelerine olanak sağlayarak okul dışı öğrenme modelinin önemini vurgular. Öğrencilerin gerçek dünya projeleri üzerinde çalışmaları, kendi güçlü yönlerini keşfetmelerine ve bu alanlarda ustalaşmalarına olanak tanır.

Okul dışı öğrenme modeli, 21. yüzyıl yeterliklerini güçlendirmede önemli bir rol oynar. Bu model, öğrencilere geleneksel sınıf derslerinin ötesinde pratik beceriler kazandırırken, aynı zamanda eleştirel düşünme, iletişim, teknoloji kullanımı gibi önemli yeterlikleri de destekler. Eğitimciler, bu modeli etkili bir şekilde tasarlayarak öğrencilerin günümüzün karmaşık dünyasına hazırlanmalarına katkı sağlayabilirler.

Kaynakça

Ainsworth H. L.& Eaton S. E., (2010). Formal, Non-formal and Informal Learning in the Sciences, 1st ed., Calgary: Eaton International Consulting Inc., Canada.

- Ay, Y., Anagün, Ş. S., ve Demir, Z. M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretiminde okul dışı öğrenme hakkındaki görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 10(15).
- Aydemir, İ., ve Toker-Gökçe, A. (2016). Okul yöneticilerinin okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin görüşleri. In *IIIrd International Eurasian Educational Research Congress Bildiri Kitabı* (No. s 630638).
- Barron, B. (2006). Interest and self-sustained learning as catalysts of development: A learning ecology perspective. *Human Development*, 49(4), 193-224.
- Bawden, D., & Robinson, L. (2009). The dark side of information: Overload, anxiety and other paradoxes and pathologies. *Journal of Information Science*, 35(2), 180-191.
- Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M., & Rumble, M. (2012). Defining twenty-first century skills. *Assessment and teaching of 21st century skills*, 17-66.
- Burriss, K., & Burriss, L. (2011). Outdoor play and learning: Policy and practice. *International Journal of Education Policy and Leadership*, 6(8), 1-12.
- Csikszentmihalyi, M. (1996). *Creativity: Flow and the psychology of discovery and invention*. HarperCollins.
- Çetinkaya, E. (2021). Farklı coğrafi bölgelerde görev yapan fen bilimleri öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 298-331.
- Dalgarno, B., & Lee, M. J. W. (2010). What are the learning affordances of 3-D virtual environments? *British Journal of Educational Technology*, 41(1), 10–32. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8535.2009.01038.x>
- Dillenbourg, P. (1999). What do you mean by collaborative learning? In P. Dillenbourg (Ed.), *Collaborative-learning: Cognitive and computational approaches* (pp. 1-19). Elsevier.
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. Random House.
- Durnacı, Ü., ve Ültay, N. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının eleştirel ve yaratıcı düşünme eğilimleri. *Turkish Journal of Primary Education*, 5(2), 75-97.
- Eccles, J. S., & Wigfield, A. (2002). Motivational beliefs, values, and goals. *Annual Review of Psychology*, 53, 109-132.
- Fraillon, J., Ainley, J., Schulz, W., Friedman, T., & Gebhardt, E. (2014). *Preparing for Life in a Digital Age: The IEA International Computer and Information Literacy Study International Report*. Springer.

- Gardner, H. (1999). *Intelligence reframed: Multiple intelligences for the 21st century*. Basic Books.
- Garrison, D. R., & Kanuka, H. (2004). Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education. *The Internet and Higher Education*, 7(2), 95–105. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2004.02.001>
- González-Pérez, L. I., & Ramírez-Montoya, M. S. (2022). Components of Education 4.0 in 21st century skills frameworks: systematic review. *Sustainability*, 14(3), 1493
- González-Salamanca, J. C., Agudelo, O. L., & Salinas, J. (2020). Key competences, education for sustainable development and strategies for the development of 21st century skills. A systematic literature review. *Sustainability*, 12(24), 10366.
- Gürültü, E., Aslan, M., & Alcı, B. (2020). Ortaöğretim öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri kullanım yeterlikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi-Hacettepe University Journal Of Education*, 34(1).
- Hargreaves, A., & Fullan, M. (2012). *Professional capital: Transforming teaching in every school*. Teachers College Press.
- Hmelo-Silver, C. E. (2004). Problem-based learning: What and how do students learn? *Educational Psychology Review*, 16(3), 235-266.
- İnce, S., ve Akcanca, N. (2021). Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik ebeveyn görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 172-197.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1999). Making cooperative learning work. *Theory into Practice*, 38(2), 67-73.
- Kennedy, T. J., & Sundberg, C. W. (2020). 21st century skills. *Science education in theory and practice: An introductory guide to learning theory*, 479-496.
- Kim, S., Raza, M., & Seidman, E. (2019). Improving 21st-century teaching skills: The key to effective 21st-century learners. *Research in Comparative and International Education*, 14(1), 99-117.

- Karamustafaoğlu, S., Ayvalı, L. ve Ocak, Y. (2018). Okul öncesi eğitimde informal ortamlara yönelik öğretmenlerin görüşleri. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 38-65.
- Khahro, S. H., & Javed, Y. (2022). Key challenges in 21st century learning: a way forward towards sustainable higher educational institutions. *Sustainability*, 14(23), 16080.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Kubat, U. (2018). Okul dışı öğrenme ortamları hakkında fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (48), 111-135.
- Middaugh, E., & Kahne, J. (2014). Online and offline civic learning: Introducing the iCivics and Tufts University CIRCLE Civic Education Curriculum Evaluation 2013-2014. CIRCLE Working Paper 76.
- Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, (2023). http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_05/11153521_21.yy_becerileri_ve_degerlere_yonelik_arastirma_raporu.pdf adresinden erişilmiştir.
- Mutohhari, F., Sutiman, S., Nurtanto, M., Kholifah, N., & Samsudin, A. (2021). Difficulties in Implementing 21st Century Skills Competence in Vocational Education Learning. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 10(4), 1229-1236.
- Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar III*. Cilt (5. Basım). İstanbul: Yayın Odası.
- Ocak, İ., ve Korkmaz, Ç. (2018). Fen bilimleri ve okul öncesi öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Field Education*, 4(1), 18-38.
- Prensky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1–6. <https://doi.org/10.1108/10748120110424816>
- Saraç, H. (2017). Türkiye’de okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan araştırmalar: İçerik analizi çalışması. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 60-81.
- Sarioğlan, A. B., ve Küçüközer, H. (2017). Fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili görüşlerinin araştırılması. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 1-15.

- Sawyer, R. K. (2006). *The Cambridge handbook of the learning sciences*. Cambridge University Press.
- Sharples, M., Taylor, J., & Vavoula, G. (2007). A theory of learning for the mobile age. In R. Andrews & C. Haythornthwaite (Eds.), *The Sage Handbook of E-learning Research* (pp. 221–247). Sage Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781848607859.n13>
- Siemens, G. (2005). Connectivism: A learning theory for the digital age. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 2(1), 3–10.
- Sontay, G., Tutar, M., ve Karamustafaoğlu, O. (2016). Okul dışı öğrenme ortamları ile fen öğretimi hakkında öğrenci görüşleri: planetaryum gezisi. *İnformal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 1-24.
- Szabo, Z. K., Körtesi, P., Guncaga, J., Szabo, D., & Neag, R. (2020). Examples of problem-solving strategies in mathematics education supporting the sustainability of 21st-century skills. *Sustainability*, 12(23), 10113.
- Wagner, T. (2008). *The global achievement gap: Why even our best schools don't teach the new survival skills our children need—and what we can do about it*. Basic Books.
- Valtonen, T., Hoang, N., Sointu, E., Näykki, P., Virtanen, A., Pöysä-Tarhonen, J., ... & Kukkonen, J. (2021). How pre-service teachers perceive their 21st-century skills and dispositions: A longitudinal perspective. *Computers in Human Behavior*, 116, 106643.
- Van Laar, E., Van Deursen, A. J., Van Dijk, J. A., & de Haan, J. (2020). Determinants of 21st-century skills and 21st-century digital skills for workers: A systematic literature review. *Sage Open*, 10(1), 2158244019900176.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory into Practice*, 41(2), 64-70.